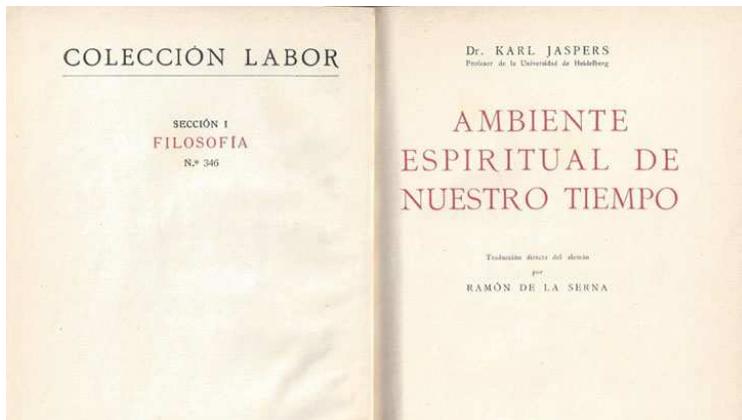

09/06/2015

L'assimilació hispànica de Karl Jaspers abans de la postguerra

Karls Jaspers (Oldenburg, 1883 – Basilea, 1969), doctor en medicina i professor d'universitat de psicologia i filosofia, deista i casat amb una jueva, ha esdevingut un símbol de multiculturalitat. Ja des dels anys vint, la seva polifacètica i versàtil obra va incidir —a vegades, distorsionadament— en diverses disciplines (en especial, la psiquiatria i la filosofia) i en autors d'ideologies contraposades, tal com analitza l'autor d'aquest article tot aportant noves dades sobre l'assimilació hispànica de la seva obra.

Karl Jaspers (Oldenburg, 1883 – Basilea, 1969), havent abandonat els estudis de dret, es va doctorar en medicina per la Universitat de Heidelberg, de la qual va ser professor de psicologia i, després, de filosofia. Deista de pares protestants per als quals la religió era més aviat una convenció social i casat amb una jueva, s'ha

convertit en emblema de multiculturalitat. Encara que ja el 1920 José Miguel Sacristán el va citar en un article sobre patografia de les avantguardes, el seu pensament es va projectar més mitjançant una síntesi actual: *Die geistige Situation der Zeit* (1931), publicada dos any després, en traducció de Ramón de la Serna, per l'editorial Labor, amb el títol d'*Ambiente espiritual de nuestro tiempo*.

En la psiquiatria, la proposta jaspersiana va ser percebuda a vegades com un intent d'harmonitzar les concepcions organicistes —tot i haver-les criticat— amb les espiritualistes, però se'l va decantar freqüentment envers aquesta posició, si bé considerant que modernitzava el psicologisme superant el freudisme amb l'anàlisi filosòfica. Sobretot arran dels debats dels anys trenta entorn de l'«antropologia existencial», es va emmarcar també en aquest altre corrent. En especial, se'n van apreciar les aportacions a la psicopatologia, en què *Allgemeine Psychopathologie* (1913) va esdevenir un manual de referència. Ben valorat per Sacristán, Gonzalo Rodríguez Lafora i Emili Mira, va incidir en molts altres psiquiatres, entre els quals Antonio Vallejo-Nájera i Joan Josep López Ibor, capitostos de la psiquiatria durant el franquisme. Més en general, la concepció humanística jaspersiana de la medicina va impregnar sobretot Pedro Laín Entralgo, que indurà la tesi de Luis Martín-Santos *La influencia del pensamiento de Guillermo Dilthey sobre la psicopatología general de Karl Jaspers y sobre la anterior evolución del método de la comprensión en psicopatología* (1953).

En el vessant filosòfic, es va situar Jaspers en les ramificacions fenomenològiques, tot i el seu distanciament de Husserl, o en la filosofia existencial o «de la vida», assimilat o contraposat a Martin Heidegger, que sovint l'eclipsa. La ressenya d'*Ambiente espiritual de nuestro tiempo* per José Antonio Maravall en la *Revista de Occidente* reclamava ja l'anticipació de les concepcions orteguianes a les jaspersianes, però també la va reivindicar José Ortega y Gasset mateix. A diferència de l'admiració que li professarà Antonio Millán-Puelles, Jaspers tampoc no va agafar gaire en altres filòsofs relativament afins (Xavier Zubiri, Vicente Gaos, Joaquim Xirau, Eduard Nicol, Josep Ferrater Mora...), encara que el van prendre en consideració en diversos aspectes, igual que va fer Francesc Mirabent sobretot en el camp de l'estètica.

Els variats caires ideològics de Jaspers van permetre que fos esgrimit des de diferents tendències polítiques i la ignorància de la seva oposició al nazisme va afavorir-ne l'acceptació franquista. La preocupació psicològica i sociològica li confereix projecció en la pedagogia, com il·lustra la incidència en Joan Roura-Parella i, posteriorment, en Octavi Fullat i Joan-Carles Mèlich, professors de la UAB. Quant a la religió, se'n va valorar el diagnòstic de la crisi «espiritual» i la condició de creient, sovint retraien-li que no depassés el deisme o, per confusió o intencionadament, catolitzant-lo.

L'anàlisi jaspersiana de la cultura, que para especial esment en la massificació, va interessar el musicòleg Adolfo Salazar i els crítics literaris César Barja, Guillem Díaz-Plaja, Ramon Esquerra i Josep Maria Corredor i Pomés. Concha Espina, mare del traductor d'*Ambiente espiritual de nuestro tiempo*, va citar Jaspers per defensar l'«egregi individualisme» en una novel·leta sentimental al servei de la propaganda del

bàndol feixista, ben lluny de la incidència jaspersiana en l'autor de *Tiempo de silencio* (1961), l'esmentat Martín-Santos.

Els anys trenta s'encunya ja el terme *existencialisme* (com il·lustren les referències d'Antonio Machado i les oblidades de la *Revista de Psicologia i Pedagogia*), al·ludint a marcades tendències filosòfiques. De totes maneres, encara no s'havien cohesionat prou per constituir un moviment de gran impacte, com el forjat per Jean-Paul Sartre en la postguerra, en el qual Jaspers serà inclòs, com altres pensadors, malgrat ell.

Aquesta investigació s'ha dut a terme en el marc dels projectes FFI2011-25051 Escriptors Catalans de la República (1931-1936) i HAR2012-36204-C02-02 Scientific Authority in the Public Sphere in Twentieth-Century Spain.

F. Xavier Vall i Solaz

Departament de Filologia Catalana
Centre d'Història de la Ciència (CEHIC)
Francesc.Vall@uab.cat

Referències

[View low-bandwidth version](#)